

26.78x33.18	1	11	עמוד	כותרת	04/02/2021	76100196-0
25910						

תרגיל עוקף תחרות

"השותפות של הפועלים ולאומי עם כאל פוגעת בתחרות"

פרופ' אבי בן בסט, מנכ"ל האוצר לשעבר, מותח ביקורת חריפה על שיתוף הפעולה בין שני הבנקים הגדולים וחברת כרטיסי האשראי שהיא בבעלות הבנק השלישי בגודלו. הוא מציע שינויים מבניים להאצת הפעילות הכלכלית ושיקום העסקים הקטנים

דולים - אין כל הצדקה כלכלית. היא פוגעת בתחרות עם מפעלים קטנים ובינוניים ומעשירה את הווכאים לה על חשבון הציבור. זו הטבה ששווה כ-6 מ" ליארד שקל בכל שנה ומומלץ לבטל אותה ולייעד מקורות אלה להפחתת מס החברות של כלל החברות במשק - לא רק ליצואניות ולחברות הגדולות. זה מהלך מתבקש קודם כל משום שהוא מגדיל את התחרות והיעילות. יתרה מזו, ביצועו כעת יסייע למפעלים הקטנים שסבלו מהקורונה יותר מעסקים אחרים שגם נאלצים לשלם ריבית גבוהה יותר כתוצאה מהיעדר תחרות באשראי".

צילום: אלכס קולומיסקי

שינוי בסדר העדיפויות

לשאלה האם רצוי להטיל מס עושר בתקופה זו, בעקבות העמקת הפערים שמחוללת המגפה, אומר בן בסט כי "עדיף לאמץ את מס העיזבון, הקיים במדינות רבות, על פני מס העושר שמעולם לא נוסה. הצענו להטיל מס עיזבון על סכום שמעבר ל-2 מיליון השקלים הראשונים של יחיד, או 4 מיליון שקל לשני בני זוג, מס שיחול על כ-7% מהעשירים ביותר במשק. מס העיזבון לא מומש בעיקר בשל התנגדות בעלי ההון הגדולים בישראל וחלק מהסיעות בכנסת. למרבה ההפתעה גם הסיעות החרדיות התנגדו לו".

אתה מציע שינויים מבניים עמוקים כמעט בכל נושא, יש סיכוי שהממשלה הבאה תבצע רפורמות כאלה? "הממשלה שתקום לאחר הבחירות תצטרך לבצע רפורמות רבות כדי להאיץ את הפעילות הכלכלית ובמיוחד לשקם את העסקים הקטנים. מניסיון העבר ייפ"ת חפני הפוליטיקאים חלון הזדמנויות. כי בשעת משבר קל יותר להתעלם מהאינטרסנטים ולממש את צרכי הציבור הרחב, וכבר שלוש שנים שהממשלה לא ביצעה רפורמות מבניות".

במנכ"ל האוצר לשעבר, מה תמליץ לשר האוצר הבא? "נדרש שינוי של ממש בסדר העדיפויות הממלכתי. מעבר להשקעה בתשתיות, גם מערכת הבריאות במצוקה, זאת עוד מלפני פריצת הקורונה. הבעיה ניכרת בכל התשומות הנפש-אחיות, רופאים ומיטות בבתי חולים. עם זאת, יש לצמצם בהדרגה את הגירעון החוב שגדלו מאוד בתקופת המגפה. המימון לתוספות הללו נמצא בקיצוצים לייעול הסקטור הציבורי ובראש ובראשונה צמצום משרדי הממשלה ל-15. אך גם בהקפאת הגידול בתקציב הרב-שנתי של צה"ל. בשעת מצוקה כל המשרדים חייבים להשתתף בנטל".

העדיפויות הממלכתי. מעבר להשקעה בתשתיות, גם מערכת הבריאות במצוקה, זאת עוד מלפני פריצת הקורונה. הבעיה ניכרת בכל התשומות הנפש-אחיות, רופאים ומיטות בבתי חולים. עם זאת, יש לצמצם בהדרגה את הגירעון החוב שגדלו מאוד בתקופת המגפה. המימון לתוספות הללו נמצא בקיצוצים לייעול הסקטור הציבורי ובראש ובראשונה צמצום משרדי הממשלה ל-15. אך גם בהקפאת הגידול בתקציב הרב-שנתי של צה"ל. בשעת מצוקה כל המשרדים חייבים להשתתף בנטל".

עובדים בעלי שכר נמוך. חובת החיסכון לפנסיה היא דבר מבורך, אך ישנם חישורים שמראים שגמלת הפנסיה בתוספת קצבת הזקנה של עובדים ששכרם נמוך עשויה להיות גבוהה יותר מאשר הכנסתם בגיל העבודה, תקופה שבה הם אמורים לכלכל את ילדיהם ולפרוע את המ"שכנתא על הדיירה. זאת, משום שמשקלה של קצבת הזקנה מביטוח לאומי בהכנסתם של בעלי שכר נמוך הוא גבוה".

מזה לגבי בריחת כספי הפנסיה שלנו לחו"ל במקום לממן השקעות בישראל?

"אין בישראל מספיק יוזמות השקעה בנכסים קבועים ולכן עורף החיי"סכון מתועל להשקעות בחו"ל. שיעור ההשקעה בנכסים קבועים מהתוצר בישראל נמוך משמעותית מה- OECD, וכתוצאה מכך הפער בינינו לבינן בהון לעובד הולך ומתרחב. חמורה במיוחד הרמה הנמוכה של השקעות הממשלה בתשתיות. אף שרמת התשתיות ב-OECD טובה יותר, ממשלת ישראל משקיעה בכל שנה מאז 2000, בממוצע, 1.5% תוצר פחות מה-OECD".

מצד שני, אתה היית מבכירי המתנגדים לחוק עידוד השקעות הון. "כי להעדרה זו של היצואנים - שמאז 2005 גם הצטרפו אליהם המפעלים הג"

אבי בן בסט (76)
 השכלה: תואר שלישי בכלכלה באוניברסיטה העברית
 מצב משפחתי: נשוי + 2 (3 נכדים)
 תפקיד נוכחי: פרופסור אמריטוס לכלכלה באוניברסיטה העברית
 תפקידים קודמים: מנהל מחלקת מש"ח ומחלקת מחקר בבנק ישראל, מנכ"ל משרד האוצר, נשיא האגודה הישראלית לכלכלה
 עוד משהו: כתב שני רומנים, "סחף" ו"שיגעון לאור"

במערכת הפיקוח בעולם. אף שארבע רשויות הפיקוח מבצעות פעולות דומות, יש שונות רבה ביניהן בסמכויות וכמו שאבים שניתנו להן. לדוגמה, העצמאות הניהולית של הפיקוח על הבנקים היא הגדולה ביותר, אך מנגד אין לו סמכויות חשובות אחרות שיש בידי רשות ניירות ערך ורשות התחרות, כמו הסמכות לחפש ולתפוס מסמכים במשרדי המפקח, וסמכויות מעצר וחקירה. שלא לדבר על רשות שוק ההון והביטוח שהיא ענייה במיוחד בסמכויות. האם הפיקוח על הפנסיה שלנו פחות חשוב מהפיקוח על הפיקוחות בבנקים, או המסחר בבורסה? התשובה ברורה. פערים כה גדולים פוגעים ביעילות הביצוע של הרשויות העניות, או מעירים על כובו משאבים ברשויות העשירות".

אז מה עושים? "יש לאחד את הרשויות במבנה פדרטיבי שבו כל אחד מראשי האגפים יהיה חבר בגוף המנהל וישתתף בהצבעות על סוגיות משותפות. בנוסף, חשוב ליצור פורום מתאם שיורכב מראשי הרשויות המפקחות על השוק הפיננסי עם מנגנון הכרעה מחייב. משום שמחלוקות בין המפקחים גורמות לא פעם לדחייה ממושכת של הכרעות חשובות".

פעם אחר פעם דוחים את העלאת גיל הפרישה לנשים ובוצאה מכך מקצצים בגמלת העמיתים בקרנות הוותיקות. "יש להשוות את גיל הפרישה של נשים לזה של הגברים - בהדרגה וכמובן, יש לבטל את אליית הנשים בתחומים אחרים בשוק העבודה. בנוסף, יש להצי" מיר את גיל הפרישה של כל העובדים לתוחלת החיים. אחרת גירעונות קופות הפנסיה יגדלו או שהגמלה תלך ותקטן". החובה לחסוך לפנסיה מעיקה על עובדים שהכנסתם נמוכה. "צריכים לבחון מחדש את שיעורי הפרישה הרצויים לקופת הפנסיה של

6 מיליארד שקל
 עלות הטבות המס בחוק לעידוד השקעות הון שכן בסט מציע לבטל אותן

על ההבדלים בין רשויות הפיקוח: העצמאות הניהולית של הפיקוח על הבנקים היא הגדולה ביותר, אך אין לו סמכויות חשובות שיש לתחרות. רשות שוק ההון ענייה במיוחד בסמכויות"

על החיסכון הפנסיוני: צריך לבחון מחדש את שיעורי הפרישה לפנסיה של עובדים בעלי שכר נמוך. שכן הגמלה וקצבת הזקנה שלהם עשויה להיות גבוהה יותר מאשר הכנסתם בגיל העבודה"